

Kasmetinė tarptautinė mokslinė-praktinė Konstitucijos dienos
minėjimo konferencija, skirta Lietuvos Respublikos
Konstitucinio Teismo įsteigimo 30-mečiui

KONSTITUCINĖ KONTROLĖ

KAIP ESMINIS DEMOKRATINĖS VALSTYBĖS ELEMENTAS

1992 m. spalio 25 d. Tautos referendumu priimtoje Lietuvos Respublikos Konstitucijoje pirmą kartą Lietuvos teisės istorijoje buvo numatyta, kad Seimo, Vyriausybės ir Respublikos Prezidento priamų teisės aktų konstitucingumo patikrą vykdys savarankiška ir nuo kitų valstybės valdžios institucijų nepriklausoma konstitucinės kontrolės institucija. Vadovaujantis Konstitucijos VIII skirsnio nuostatomis Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas buvo įsteigtas 1993 m. pavasarį, o pirmasis posėdis konstitucinės justicijos byloje įvyko rugsėjo 15 d. Jau 30 metų konstitucinį teisingumą vykdančio ir Konstitucijos viršenybę Lietuvos teisės sistemoje užtikrinantis Konstitucinis Teismas tapo neatsiejama Lietuvos konstitucinės, teisinės ir politinės santvarkos dalimi. Būdamas vieninteliu oficialiu Konstitucijos nuostatų aiškintoju, palaipsniui formuodamas oficialiąją konstitucinę doktriną, jis padeda užtikrinti Konstitucijos gyvybingumą, prisitaikyti prie teisinės sistemos pokyčių, įveikti šių dienų iššūkius. Be nepriklausomos konstitucinės kontrolės institucijos neįsivaizduojamas nė vienos demokratinės teisinės valstybės funkcionavimas.

2023 10 20

Vilnius

Konferencijos vieta:

Lietuvos Respublikos Seimo Konferencijų salė.
Konferencija vyks tiesiogiai, ją taip pat bus galima stebėti nuotoliu per televizijos kanalą „Seimas – tiesiogiai“ ir „YouTube“ kanalą „Atviras Seimas“.

Konferencijos kalbos:

lietuvių, anglų (synchroninis vertimas, vertimas į gestų kalbą).

KONFERENCIJOS PROGRAMA

9.00–9.20

ĮŽANGINĖ DALIS

Moderuoja Mykolas Romeris universiteto Teisės mokyklos profesorė dr. Toma Birmontienė ir Konstitucinio Teismo teisėjas dr. Stasys Šedbaras.

Sveikinimo žodis:

- Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen
- Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkė Irena Haase
- Mykolas Romeris universiteto Teisės mokyklos dekanė profesorė dr. Lyra Jakulevičienė

9.20–9.40

„Trisdešimt Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo veiklos metų kuriant ir puoselėjant demokratinę valstybę“.

Konstitucinio Teismo pirmininkas dr. Gintaras Goda.

9.40–10.30 I DALIS. KONSTITUCINĖS KONTROLĖS IŠTAKOS LIETUVOJE

Moderuoja Konstitucinio Teismo teisėja prof. dr. Daiva Petrylaitė ir Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos docentas dr. Ernestas Spruogis.

- **Konstitucinės kontrolės užuomazgos tarpukario Lietuvoje.** Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos profesorius emeritas, pirmasis Konstitucinio Teismo pirmininkas dr. Juozas Žilys.
- **Konstitucinės kontrolės institutas atkurtos nepriklausomos Lietuvos Konstitucijos projektuose.** Mykolo Romerio universiteto tarybos pirmininkas, Teisės mokyklos afilijuotasis profesorius, kadenciją baigęs Konstitucinio Teismo teisėjas dr. Egidijus Jarašiūnas.
- **Konstitucinio Teismo įsteigimas ir veiklos pradžia.** Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos profesorius emeritas, kadenciją baigęs Konstitucinio Teismo teisėjas dr. Vytautas Sinkevičius.

10.30–10.50 Kavos pertrauka

10.50–12.00 II DALIS. KONSTITUCINĖ KONTROLĖ IR GYVOJI KONSTITUCIJA

Moderuoja Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos profesorė dr. Milda Vainiutė ir Konstitucinio Teismo teisėjas prof. dr. Aurelijus Gutauskas.

- **Konstitucijos vientisumas ir konstitucinė kontrolė.** Europos Žmogaus Teisių Teismo teisėjas, kadenciją baigęs Konstitucinio Teismo pirmininkas, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesorius dr. Egidijus Kūris.
- **Konstituciją naikinančios pataisos ir jų vertinimas konstituciniuose teismuose.** Teksaso universiteto Teisės mokyklos profesorius dr. Richard Albert.
- **Oficialiosios konstitucinės doktrinos įtaka bendrosios kompetencijos teismų jurisprudencijai.** Teisėjų asociacijos pirmininkas, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas, Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos partnerystės profesorius dr. Gediminas Sagatys.
- **Konstitucinės kontrolės iššūkiai ir perspektyvos.** Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos profesorė, kadenciją baigusi Konstitucinio Teismo teisėja dr. Toma Birmontienė.

12.00–13.30 Pietų pertrauka

13.30–14.30 III DALIS. ŽMOGAUS TEISIŲ IR LAISVIŲ APSAUGA

Moderuoja Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos partnerystės profesorė dr. Edita Žiobienė ir Konstitucinio Teismo teisėjas Algis Norkūnas.

- **Konstituciniai žmogaus teisių ir laisvių apsaugos pagrindai.** Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos profesorė, kadenciją baigusi Konstitucinio Teismo pirmininkė dr. Danutė Jočienė.
- **Žmogaus orumo koncepcija Latvijos Konstitucinio Teismo sprendimuose.** Latvijos universiteto Teisės fakulteto profesorė, kadenciją baigusi Latvijos Respublikos Konstitucinio Teismo pirmininkė dr. Sanita Osipova.
- **Daugiasluksnė konstitucinių žmogaus teisių ir laisvių apsauga.** Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininkė, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesorė dr. Skirgailė Žalimienė.
- **Žmogaus teisių ir laisvių gynbos problemos advokatų akimis.** Lietuvos advokatų tarybos pirmininkas Mindaugas Kukaitis.

14.30–15.30 IV DALIS. KONSTITUCINĖS KONTROLĖS PATIRTIS DEMOKRATINĖSE VALSTYBĖSE

Moderuoja Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos profesorė dr. Toma Birmontienė ir Konstitucinio Teismo teisėjas prof. dr. Vytautas Mizaras.

- **Teisiniai ir socialiniai konstitucinio teismo veiklos pagrindai: įspėjimas iš Lenkijos.** Varšuvos universiteto Teisės ir administravimo fakulteto profesorius, kadenciją baigęs Lenkijos Konstitucinio Tribunolo teisėjas dr. Marek Zubik.
- **Konstitucinės teisės Estijos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencijoje.** Tartu universiteto Teisės fakulteto profesorius dr. Madis Ernits.
- **Ukrainos Konstitucinio Teismo veikla karo padėties metu.** Ukrainos Konstitucinio Teismo teisėjas, Ukrainos nacionalinės teisės mokslų akademijos akademikas, Charkivo Jaroslavo Išmintingojo nacionalinio teisės universiteto Teisės fakulteto profesorius dr. Oleksandr Petryshyn.
- **Užsienio valstybių konstitucinės kontrolės institucijų jurisprudencijos įtaka konstitucinės doktrinos plėtrai.** Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos lektorė, Konstitucinio Teismo pirmininko patarėja dr. Jolita Miliuvienė.

15.30–16.00 DISKUSIJOS, KONFERENCIJOS APIBENDRINIMAS IR UŽDARYMAS

„Esti nuomonių, kad be paprastojo įstatyminio teisėtumo ir kvalifikuoto konstitucinio teisėtumo arba konstitucingumo esąs dar kažkoks superkonstitucinis teisėtumas, kuriam turėtų ir pati konstitucija nusilenkti ir kuris visą teisę apibrėžtų tam tikrais pačiais aukščiausiais principais. <...>

Ar iš tikrųjų gali ir ar turi vadovautis jais, kaip kriteriumais, konstitucinis teismas, sprenddamas įstatymų, kitų įstatymų leidėjo aktų ir eventuališkai tarptautinių sutarčių teisėtumo klausimą? Rodos, aišku, kad ne, ir štai kuriais sumetimais. Visų pirma, konstitucijos teismas nėra joks abstraktinis ar tam tikrų teisingumo ir kitų jausmų tribunolas, bet yra teisminė konstitucijos apsaugos garantija; tad jis ir turi vadovautis tuo, kam apsaugoti ir garantuoti jis yra skiriamas. Jam turi rūpėti, kaip aukščiausias teisėtumo kriteriumas, tiksliai konstitucijos nuostatai. <...>“

*Mykolas Römeris
„Konstitucinės ir teismo teisės pasieniuose“.*